

Årjängs kommun

kommun@arjang.se

Beslut för förskoleklass och grundskola efter tillsyn i Svensbyn skola i Årjängs kommun

Skolinspektionens beslut

Anmärkning

Skolinspektionen bedömer att Årjängs kommuns verksamhet vid Svensbyns skola inte uppfyller författningskraven avseende att utbildningen ska utformas på ett sådant sätt att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero (5 kap. 3 § skollagen). Skolinspektionen tilldelar med stöd av 26 kap. 11 § skollagen (2010:800) Årjängs kommun en anmärkning.

Årjängs kommun ska **senast den 25 april 2022** vidta åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas för Skolinspektionen.

Motivering till anmärkning

Trygghet och studiero

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att samtliga elever vid Svensbyns skola inte tillförsäkras en skolmiljö som präglas av studiero. Vid tillsynen framkommer att undervisningen i enstaka klasser på vissa lektioner störs av att elever uppträder på ett sådant sätt att klasskamrater inte har studiero och möjlighet att koncentrera sig på skolarbetet. Det förekommer bland annat att elever springer runt i klassrummet och skriker rakt ut samt pratar om annat än skolarbetet under pågående lektion. Avsaknad av studiero under dessa lektioner har en negativ påverkan på elevernas möjligheter att delta i, och ta till sig av, undervisningen på det sätt som det är tänkt. Det finns en risk att elever på grund av den bristande studieron inte får förutsättningar att nå målen. Visserligen har skolenheten vidtagit insatser på grund av den bristande studieron, men tillsynen visar att alla elever fortfarande inte tillförsäkras en studiemiljö där studiero råder. Huvudmannen och rektorn behöver därför se till att effekten av redan insatta insatser följs upp och utvärderas för att se vilka delar som har fungerat och inte, samt att vid behov se till att ytterligare insatser vidtas till dess att eleverna tillförsäkras en skolmiljö som präglas av studiero.

Skolinspektionen bedömer att samtliga elever vid Svensbyns skola inte tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet. Vid tillsynen framkommer att elever stört ordningen eller uppträtt olämpligt vilket leder till att andra elever på skolan upplever en otrygghet. Det förekommer bland annat att elever hotar och slår andra elever. På rasterna förekommer bråk och slagsmål så pass ofta att vissa elever uppfattar det som en otrygg miljö. Tillsynen visar att det finns några elever som andra elever är rädda för. Det framkommer också att det vid vissa tillfällen förekommer ett hårt språkbruk mellan vissa elever. Visserligen har skolenheten påbörjat insatser på grund av elevers upplevelse av bristande trygghet, vilket har gett viss önskad effekt. Genomförda

intervjuer visar dock att det under innevarande termin har förekommit fysiska och verbala kränkningar som medför att elever fortfarande upplever en otrygghet och det är därför av vikt att ytterligare insatser vidtas för att alla elever ska tillförsäkras en trygg skolmiljö. Om en elev exempelvis uppträtt olämpligt, om eleven gjort sig skyldig till en allvarligare förseelse eller vid upprepade tillfällen stört ordningen, ska rektorn se till att saken utreds och att adekvata åtgärder sätts in i syfte att motverka att elevens beteende upprepas. En sådan utredning kan mynna ut i att skolans ordningsregler behöver betonas för eleven och elevens vårdnadshavare eller att eleven, vid behov, utreds för särskilt stöd för att kunna få rätt stöttning utifrån sitt behov.

Skolinspektionen bedömer mot bakgrund av ovanstående att utbildningen inte uppfyller författningarnas krav om att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero.

Rättslig reglering

Enligt skollagen ska utbildningen utformas på sådant sätt att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero (5 kap. 3 § skollagen). Av skollagen framgår att det pedagogiska arbetet vid en skolenhet ska ledas och samordnas av en rektor. Rektorerna ska särskilt verka för att utbildningen utvecklas (2 kap. 9 § skollagen). Rektorerna beslutar om sin enhets inre organisation och ansvarar för att fördela resurser inom enheten efter barnens och elevernas olika förutsättningar och behov. Rektorn fattar i övrigt de beslut och har det ansvar som framgår av särskilda föreskrifter i denna lag eller andra författningar (2 kap. 10 § skollagen). Av skollagen framgår vidare att ordningsregler ska finnas för varje skolenhet. De ska utarbetas under medverkan av eleverna och följas upp på varje skolenhet. Rektorn beslutar om ordningsreglerna (5 kap. 5 § skollagen). Om en elev i grundskolan vid upprepade tillfällen stört ordningen eller uppträtt olämpligt eller om eleven gjort sig skyldig till en allvarligare förseelse, ska rektorn se till att saken utreds. Samråd ska ske med elevens vårdnadshavare. Om förutsättningarna för en utredning om särskilt stöd enligt 3 kap. 7 och 8 §§ är uppfyllda ska även en sådan utredning inledas. (5 kap. 9 § skollagen)

Som pedagogisk ledare och chef för lärarna och övrig personal i skolan har rektorn det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas mot de nationella målen. Rektorn ansvarar för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen och kunskapskraven. Rektorn har ansvaret för skolans resultat och har, inom givna ramar, ett särskilt ansvar för att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero och att personalen får den kompetensutveckling som krävs för att de professionellt ska kunna utföra sina uppgifter och kontinuerligt ges möjligheter att dela med sig av sin kunskap och att lära av varandra för att utveckla utbildningen (Lgr 11, 2.8 Rektorns ansvar). Alla som arbetar i skolan ska samverka för att göra skolan till en god miljö för utveckling och lärande (Lgr 11, 2.2 Kunskaper). Skolans mål är att varje elev visar respekt för och hänsyn mot skolans personal och andra elever som en del av det gemensamma ansvaret för arbetsmiljön på skolan (Lgr 11, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande).

*Skolinspektionens utredning**Studiero*

Av intervjuer med elever, lärare och elevhälsan framgår att elever i vissa klasser inte kan tillgodogöra sig den undervisning som bedrivs på grund av brister i studieron. Några elever och lärare berättar i intervjuer att det vid upprepade tillfällen under en skoldag finns elever som stör på lektionerna så att andra elever har svårt att arbeta. Enligt elever och lärare är det framförallt i årskurserna 5 och 6 och i specifika ämnen som studieron brister. Eleverna beskriver att det finns tillfällen då elever springer runt i klassrummet, pratar och skriker rakt ut och ägnar sig åt annat än skolarbetet vilket innebär att andra elever inte kan arbeta eller koncentrera sig på skolarbetet i klassrummet. Vidare berättar elever att det har varit stökigt på vissa lektioner hela terminen och även lite förra läsåret. Elever och lärare beskriver vidare att studieron på lektionerna varierar och är sämre hos vissa enstaka lärare. Enligt eleverna så säger inte alla lärare alltid till ordentligt om någon elev stör på lektionen och i de fall lärare säger till så bryr sig ändå inte vissa elever. Det händer att det blir lugnt om läraren skriker, berättar eleverna. I intervju beskriver elevhälsan att en förklaring till brister i studieron är att det saknas studierum/grupprum för att kunna dela upp den aktuella gruppen. Elevhälsan berättar också att när det varit vikarier har det varit bekymmersamt med studieron.

Även av intervju med rektorn framgår att studieron inte är god i alla årskurser och klasser. Rektorn berättar, precis som lärarna, att det framförallt är i årskurserna 5 och 6 som studieron är sämre. Enligt rektorn finns det lektioner som fungerar bra och där klassen kan arbeta men också lektioner där eleverna är väldigt oroliga och pratiga. Rektorn uppger vidare att brister i studieron i dessa enstaka klasser hänger ihop med vilken lärare som ansvarar för undervisningen. Rektor säger att eleverna "testar" en av lärarna, som är ny på skolan, vilket leder till bristande studiero. I en av årskurserna är det fyra elever i klassen och rektorn beskriver att när hen varit i klassrummet har hen behövt placera sig strategiskt eftersom eleverna stör varandra. Rektor beskriver vidare att hen vid några tillfällen varit i klassrummet för att stötta läraren, att specialläraren varit med på lektioner och därefter haft samtal med läraren, att lärarna som har klassen har samtalat om hur studieron kan förbättras, att den nya lärarens mentor stöttat och hjälpt läraren samt att läraren har observerat mentorns ledarskap i klassrummet. I kompletteringar efter Skolinspektionens intervjuer anges även att årskurs 5/6 klassen delas upp efter genomgång av lektionsinnehåll i två grupper då det alltid är minst två vuxna i klassrummet.

Trygghet

Av intervjuer med elever, lärare och elevhälsan framgår att alla elever inte tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet. Några elever uttrycker i intervju att de känner sig trygga medan några elever säger att det finns vissa elever som hotar och slår andra elever. Exempelvis har det förekommit bråk vid idrottssalen där elever slagit varandra och personal fick ingripa. Vidare berättar eleverna att på rasterna har de känt sig otrygga och att vissa elever har uttryckt hot som "jag ska döda dig" mot andra elever. Lärarna beskriver att det finns några elever som andra elever är rädda för, men att

lärarna är vaksamma på det. Enligt eleverna blir det bråk en gång i veckan och ibland oftare, och stora bråk en eller två gånger i månaden. På rasterna är det flera vuxna ute som kan hjälpa till, berättar eleverna. Eleverna tillägger att det inte alltid hjälper när lärare ingriper och säger till. I intervjuer med lärare beskriver flera lärare att de tycker att skolan är en trygg plats för eleverna och att de är resurstäta kring eleverna samt att det är många vuxna ute på rasterna. Det finns dock en lärare som beskriver att elever inte alltid känner sig helt trygga och att det också framgår av resultatet i skolenkäten. Enligt skolans egen inskickade analys av skolenkäten får skolan ett lågt indexvärde på trygghet och studiero av både elever och vårdnadshavare. Lärarna och vissa elever berättar också att elever uttrycker/använder fula ord. Lärarna ger exempel på att eleverna använder svordomar när det uppstår olika typer av konflikter elever emellan. Detta bekräftas av elevhälsan som berättar att det förekommer mycket fula kommentarer elever emellan, men att de i det stora hela upplever att eleverna känner sig trygga på skolan. Lärarna säger att de är uppmärksamma på problematiken, de pratar med de inblandade eleverna och deras vårdnadshavare, samt dokumenterar det som skett. Det som kan vara otryggt, berättar lärarna, är att det är en stor skolgård som inte är inhägnad och att det därför är svårt att ha uppsikt över eleverna.

Av intervju med rektorn framgår att hen upplever att eleverna i stort känner sig trygga men att vissa elever är otrygga på grund av att någon tidigare terminer har uttryckt hot mot elever. Detta har, enligt rektorn, också framkommit i anmälningar om kränkande behandling. Vidare berättar rektorn att det har varit fysiska och verbala kränkningar och slagsmål den här terminen, men inga hot. Rektorn berättar också att utifrån en analys av enkätresultat har ett arbete inletts med att det finns ett tydligt rastvakt-schema för eleverna, så att de vet vilken vuxen som är ute på skolgården. Vidare berättar rektorn att hen tycker att det har gett en god effekt då eleverna bestämmer vad de ska göra för rastaktivitet innan de går ut på rast. Vidare beskriver rektorn att skolan har en trygghetsperson som ansvarar för att samla in svaren utifrån skolans enkät och analysera och presentera för skolans personal. Utifrån enkätresultaten diskuteras sedan eventuella otrygga platser och vad som eventuellt behöver göras ytterligare.

Motivering till anmärkning som ingripande

Årjängs kommuns verksamhet vid Svensbyns skola uppfyller inte författningarnas krav då utbildningen inte utformas på ett sådant sätt att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero. Mot bakgrund av att skolan redan påbörjat insatser för att avhjälpa bristerna inom dessa två områden och att dessa insatser upplevs haft en positiv effekt på elevernas studiero och trygghet bedömer Skolinspektionen att bristen är mindre allvarlig. Skolinspektionen tilldelar därför Årjängs kommun en anmärkning. Årjängs kommun är skyldig att inom den tid som angetts i inledningen av beslutet åtgärda bristerna som föranlett anmärkningen.

Områden där Skolinspektionen inte har funnit brister

- Kartläggningsmaterial i förskoleklass, nationella bedömningsstöd i årskurs 1 och nationella prov i årskurs 3 används. För elever som utifrån dessa underlag visar indikationer på att inte nå kommande kunskapskrav görs en särskild bedömning och insatser planeras, följs upp och information överförs enligt författningarnas krav. (3 kap. 4, 4a och 4b §§ skollagen, 9 kap. 20, 21 och 22b §§ skolförordningen)
- Eleven ges skyndsamt stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen, om eleven riskerar att inte nå de kunskapskrav som minst ska uppnås och insatserna utvärderas. (3 kap. 5 § skollagen, Lgr 11, 2.7 Bedömning och betyg, 2.8 Rektorns ansvar)
- Elevens behov av särskilt stöd utreds skyndsamt, om det visar sig att det stöd som getts i form av extra anpassningar inte är tillräckligt eller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. (3 kap. 7 § skollagen)
- Elever som är i behov av särskilt stöd ges stöd på det sätt och i den omfattning som utredningen har visat att de behöver. (3 kap. 7-12 §§ skollagen, Lgr 11, 2.8 Rektorns ansvar)
- När det gäller särskilt stöd följs insatta åtgärder upp och utvärderas. (3 kap. 9 § skollagen)
- Det bedrivs ett aktivt och medvetet värdegrundsarbete för att skapa en miljö som bygger på respekt och delaktighet. (Lgr 11, 1. Skolans värdegrund och uppdrag, Grundläggande värden, Förståelse och medmänsklighet, En likvärdig utbildning, God miljö för utveckling och lärande, 2.1 Normer och värden, 2.2 Kunskaper)
- Vid skolenheten bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av elever. (6 kap. 6-10 §§ skollagen)

På Skolinspektionens vägnar

X Claes Börjesson

Claes Börjesson
Beslutsfattare
Signerat av: Claes Börjesson

X Gunilla Feiff

Gunilla Feiff
Utredare
Signerat av: Gunilla Feiff

I ärendets slutliga handläggning har även utredare Ingrid Jerkeman medverkat.

Allmänt om tillsynen:

Mer om Skolinspektionens tillsyn hittar du på www.skolinspektionen.se

Bilagor

Bilaga 1: Fakta om Svensbyn skola

Fakta om Svensbyn skola

Skolinspektionen har genomfört tillsyn av Årjängs kommun under höstterminen 2021. Svensbyn skola besöktes av Skolinspektionen den 11 november 2021 och den 12 november 2021.

Svensbyns skola är en skola med förskoleklass och årskurserna 1-6 belägen i Årjängs kommun. Årjängs kommun är huvudman för skolenheten. Svensbyns skola har vid tiden för tillsynen 46 elever. Skolenheten leds av en rektor.